

11420 / 577 / 18
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
СЕКЦІЯ СУСПІЛЬНИХ І ГУМАНІТАРНИХ НАУК
НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО

00

**СОЦІОГУМАНІТАРНІ
ДОСЛІДЖЕННЯ
У НАЦІОНАЛЬНІЙ
АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ**

2004–2008

Звіт Секції суспільних і гуманітарних наук
НАН України
до 90-річчя
Національної академії наук України

Київ 2008

З М І С Т

ПЕРЕДМОВА	3
I. ПРІОРИТЕТИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ СЕКЦІЇ СУСПІЛЬНИХ І ГУМАНІТАРНИХ НАУК НАН УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	7
1.1. Економічний розвиток України	14
Україна в системі міжнародних економічних відносин.	
Виклики та ризики	14
Стратегічні проблеми економічного розвитку. Інноваційне оновлення економіки та розвиток інфраструктури ринків високотехнологічної продукції. Економіка знань як основа сучасного модернізаційного проекту	21
Регіональна економічна політика та соціально-економічний розвиток територій	27
Екологічна безпека та проблеми ефективного природоресурсного користування	35
Світова продовольча криза та розвиток агропродовольчого виробництва	40
Людський розвиток	44
Конкурентоспроможність України в умовах глобалізації	49
Законодавче забезпечення економічної політики	53
1.2. Політико-правові проблеми зміцнення української державності та розбудови громадянського суспільства	56
Історичні, політико-правові аспекти стратегії державного будівництва, підвищення якості управління	56
Проблеми розвитку національної правової системи	62
Правові механізми захисту прав і свобод громадянина	65
1.3. Соціальний розвиток та формування громадянського суспільства	68
Вивчення структурних змін в українському суспільстві	68
Галузева соціологія	72
Прогнозування динаміки змін у суспільній свідомості. Дослідження процесів становлення громадянського суспільства	75
1.4. Дослідження історичного досвіду українського народу та формування сучасної історичної свідомості	81
Сучасне концептуальне бачення історії України	81
Давнє минуле в комплексі історичної спадщини українського народу ...	85
Нові підходи до вивчення історії Козацької доби	89

Політична, соціальна та етнокультурна історія нової і новітньої доби.	
Історія сучасності	91
Етнополітологія та міждисциплінарні дослідження проблем	
етнічних меншин України	96
Україна і Східний світ	99
Історична пам'ять і європейські цінності	102
Дослідження та публікація вітчизняної	
книжкової і рукописної спадщини	104

1.5. Проблеми розвитку інтелектуального і духовного потенціалу та модернізації сфер науки, освіти, культури, управління.

Формування суспільства знань	109
Світоглядні засади сучасного українського суспільства.	
Наукове підґрунтя гуманітарної політики держави	109
Філософія людини, культури, науки	112
Соціальна філософія. Філософія історії і філософія етносу	113
Дослідження світової та вітчизняної філософської думки	116
Формування суспільства знань як міждисциплінарна проблема	117
Історія науки. Наукознавство	120
Бібліотекознавство, книгознавство, архівознавство.	
Національна бібліографія та біографістика	122
Енциклопедична та словникова справа	126

1.6. Актуальні завдання мовознавства та роль

лінгвістичної науки в забезпеченні мовно-культурної політики	130
Здобутки та перспективи академічного мовознавства	130
Комп'ютерна лінгвістика як пріоритет української гуманітарної науки .	135
Наукові засади неконфліктного розв'язання мовної проблеми в Україні .	140

1.7. Вивчення вітчизняної історико-культурної спадщини та культурних трансформацій

у сучасному урбаністичному суспільстві	143
Історія літератури та сучасний літературний процес	143
Дослідження в галузі народознавства і мистецтвознавства	146
Історико-культурологічні дослідження давніх, середньовічних	
і новочасних пам'яток матеріальної культури,	
їх систематизація та публікація	152

II. ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ АКАДЕМІЧНОЇ СОЦІОГУМАНІТАРИСТИКИ ... 157

2.1. Виклики часу і нові підходи до організації	
й координації наукових досліджень	162

2.2. Взаємодія з органами державної влади, діловими колами, інститутами громадянського суспільства	170
2.3. Видавнича діяльність як дзеркало піднесення соціогуманітарних досліджень	178
2.4. Наукові форуми, з'їзди та конференції	188
2.5. Соціогуманітарні науки – освіті	195
2.6. Нові обрії міжнародного наукового співробітництва	206
2.7. Співпраця поколінь учених-соціогуманітаріїв у сучасному науковому середовищі: досвід, традиції, новаторство ..	217
2.8. Розвиток національних науково-інформаційних ресурсів та освоєння світових джерел наукової інформації	224

**АКАДЕМІЧНА СОЦІОГУМАНІТАРИСТИКА
І НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ** 234

ДОДАТКИ 238

1. Установи Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України	238
2. Пріоритетні напрями досліджень Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України	247
3. Програми наукових досліджень, у реалізації яких у 2004–2008 рр. брали участь установи ССГН НАН України	252
4. Тематика наукових досліджень установ ССГН НАН України (2004–2008 рр.)	255
5. Випуск установами Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України друкованої продукції за 2004–2008 рр.	308
6. Найважливіші багатотомні фундаментальні праці установ ССГН НАН України (2004–2008 рр.)	309
7. Друковані органи установ Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України	317
8. Найважливіші наукові з'їзди та конференції, організовані за участю установ Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України (2004–2008 рр.)	324
9. Вчені Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України, удостоєні державних нагород у 2004–2008 рр.	339
10. Вчені Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України, удостоєні почесних звань України у 2004–2008 рр.	346
11. Вчені установ Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України, удостоєні державних та національних премій України у 2004–2008 рр.	350
12. Вчені установ ССГН НАН України, удостоєні премій НАН України імені видатних вчених України у 2004–2008 рр.	353
13. Вчені установ ССГН НАН України, удостоєні відзнак НАН України	356

14. Вчені, обрані дійсними членами та членами-кореспондентами НАН України (Вибори 2006 р.)	358
15. Склад наукових працівників установ Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України на 1 січня 2008 р.	361
16. Веб-сайти установ Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України	365